

Činnost a podněty Výboru pro práva dítěte Rady vlády pro lidská práva

17. seminář
o plnění Úmluvy OSN o právech dítěte v ČR

Praha, Senát Parlamentu České republiky,
30. listopadu 2011

Zdeněk Kapitán

Systemové poznámky

Překážky větší progrese ochrany práv dětí

- přílišná vyhraněnost některých názorových skupin
- neochota kvalitně diskutovat
- předsudky k materii ochran práv dětí
- absence potřebné míry pokory

Proč bojovat za práva dětí?

- pozitivistický pohled
  - práva dětí korespondují s povinnostmi uloženými právním řádem
  - existují závazky z mezinárodního práva, které nutí Českou republiku
- hodnotový pohled
  - zdravý vývoj dítěte v sociálně otužilého jedince majícího vysokou hodnotu emocionálního naplnění

Vzory ze zahraničí?

- nesrovnávat nesrovnatelné; mimo jiné proto, že co je funkční jinde, nemusí být funkční u nás
- inspirace není bezmyšlenkovité napodobování bez rozmyslu; inspirace je podnět ke tvoření a připouští proto jít vlastní cestou
- napodobujeme vzory selektivně podle svých utilitárních potřeb

Obsahové priority

Poselství doporučení ženevského VPD

7. Výbor vyzývá Stát, aby přijal veškerá nezbytná opatření za účelem řešení doporučení ze závěrečných připomínek a doporučení k druhé zprávě, **jež dosud nebyla realizována nebo nebyla realizována dostatečně**, zvláště doporučení týkajících se vytvoření národního akčního plánu; ustavení nezávislého orgánu pro dohled nad realizací Úmluvy; shromažďování dat a úplné integrace práva na nediskriminaci.

11. Výbor doporučuje Státu, aby provedl komplexní přezkoumání veškeré své legislativy a přijal veškerá **nezbytná opatření, za účelem zajištění úplné platnosti Úmluvy v jeho domácím právním systému.**

Několik čísel

- v institucionální výchově (v ústavech) se nachází v České republice asi **0,000011** milionu dětí
- sexuálním násilím je v České republice ohrožováno cca **0,2** milionu dětí (podle měřítek Rady Evropy je to dvojnásobek)
- v České republice žijí asi **2** miliony dětí, které mají své specifické dětské potřeby

Zaměření na celou dětskou populaci

- svá práva mají nejen děti neohrožené, ale všechny; k tomu viz doporučení obsažená v bodech 13., 15., 19., 44. a zejména 46. Závěrečné zprávy
- zásadními ohrožujícím faktory jsou
  - nižší sociální kompetence rodičů, event. jiných pečujících osob
  - rozpad partnerského soužití rodičů
- součástí pozitivní ochrany práv dětí je také **aktivní rodinná politika** jako soubor systémových opatření zaměřených na podporu funkční rodiny (v širokém smyslu) – té se nabízejí služby sloužící zejména k prevenci či zvládnutí ohrožujících jevů; uvedený přístup vede k naplňování požadavku **deinstitucionalizace výchovy dětí**
- důsledkem je nejen (pozitivní ovlivnění demografické křivky, úspora na sociálně-intervenčních opatřeních)

Dohled nad ochranou práv dětí

- aplikace bodu 17. Závěrečné zprávy
- prostředkem by mohl být dětský ombudsman
- kromě dřívějšího usnesení vládního výboru pro práva dítěte vznikl i věcný záměr zákona o ochránci práv dětí; v realizaci tohoto legislativního záměru však nebylo pokračováno
- zásadní je funkční nezávislost takového orgánu
- možností je buď nová samostatná instituce, nebo rozšíření kompetencí některé ze stávající
- důležité je však jasně vymezit kompetence (vlastní přístup dětí k lepší ochraně jejich práv, akcelerační mechanismů pro dodržování Úmluvy o právech dítěte)

Participační práva dětí

- ... právo dítěte vyjádřit svůj názor, respektive být slyšeno podle čl. 12 Úmluvy o právech dítěte
- nelze se zaměřovat jen na soudní řízení
- příběh ze života ...
- slova neodpovídají vždy postoji dítěte
- vytvořit strategii podpůrných opatření vedoucích k akceptaci důležitosti a výhodnosti znát názor dítěte a vytvoření vhodných kompetencí k jeho zjišťování

Možnost dalšího postupu

- podle manažerských principů dodržovat linii: úkol – termín – kontrola – odpovědnost
- nabízí se forma vládního usnesení, které rozdělí mezirezortní odpovědnost s jasně stanovenými cíli měřitelnými v čase
- tomuto řešení napovídá i bod 13. Závěrečné zprávy

Děkuji za pozornost